

מנהיגות יהודית

03

שבת
מכל הסודות

OLAMI MENTORSHIP

מגילת המנהיגות היהודית

חוזרים על הסיפור במהירות...

פרק ראשון - משתה אחשוורוש

המלך אחשוורוש עורך משתה לרגל שלוש שנים למלכותו הנמשך ששה חודשים. המלך מבקש מהמלכה ושתי שתראה בפני המוזמנים, אך היא מסרבת. ושתי מוצאת להורג.

פרק שני - המלכת אסתר

המלך אחשוורוש שולח שליחים לחפש לו אישה. אסתר, אחייניתו של מרדכי היהודי נלקחת ומוצגת בפני המלך. מרדכי מצווה על אסתר שתסתיר את זהותה היהודית. אסתר נבחרת להיות המלכה. מרדכי שומע כי שניים מחצר המלוכה מתכננים להרוג את המלך. הוא מדווח על כך לאסתר שמספרת זאת למלך. התוצאה: השניים - בגתן ותרש-נתלים.

פרק שלישי - עלייתו של המן לגדולה

המן האגגי ממונה על ידי המלך להיות ראש השרים. בעוד שכולם משתחווים אליו מרדכי היהודי לא נע ולא זע. המן כועס על כך ומבקש לנקום ביהודים ולהרוג את כולם. המן הרשע משכנע את אחשוורוש להשמיד את כל היהודים. המלך מאשר צו הרג מלכותי להשמיד, להרוג ולאבד את היהודים ותאריך היעד: י"ג באדר.

פרק רביעי - המשימה של אסתר המלכה

מרדכי שומע על הבשורה הקשה, קורע את בגדיו, שם שק לגופו ואפר לראשו ומתאבל. מרדכי שולח את הידיעה לאסתר המלכה ומבקש ממנה שתעזור באמצעות אחשוורוש המלך. אסתר משיבה למרדכי שמסוכן להגיע אל המלך ללא הזמנה מפורשת ממנו, אך מרדכי משכנע אותה לעשות זאת. אסתר מוכנה להסתכן בפגישה יזומה עם המלך אך מבקשת ממרדכי שיבקש מכל היהודים לצום ולהתפלל שלושה ימים להצלחתה.

פרק חמישי - המשתה

המלך אחשוורוש מקבל את אסתר בסבר פנים יפות. אסתר מבקשת מהמלך לקיים משתה פרטי למלך ולהמן. בתום המשתה שוב מסרב מרדכי היהודי להשתחוות לפני המן הרשע. זרש אשתו של המן מציעה לתלות את מרדכי על עץ גבוה והמן הולך להכין את הגרדום.

פרק ששי- נדודי שינה

המלך אחשוורוש סובל מנדודי שינה ומבקש שיבואו לפניו את ספר הזיכרונות המלכותי. המלך קורא על ניסיון ההתנקשות בו ועל מי שמצילו- מרדכי היהודי. באותו לילה מגיע המן הרשע ומבקש מאחשוורוש לתלות את מרדכי היהודי. עוד טרם מספיק המן לפתוח פיו מצווה עליו המלך להלביש את מרדכי בבגדי מלכות, להושיבו על סוס ולהוליכו ברחובות שושן הבירה.

פרק שביעי- המן על העץ

המלכה מבקשת מהמלך לערוך משתה שני ובו היא מספרת לו על זהותה היהודית ומודיעה לו שהיא ועמה הולכים להירצח. אסתר המלכה מאשימה את המן הרשע במזימה הנפשעת. המלך כועס מאוד ותולה את המן הרשע על אותו גרדום בו ביקש לתלות את מרדכי היהודי.

פרק שמיני- ונהפוך הוא

מרדכי היהודי ממונה על ידי המלך אחשוורוש למשנה המלך. נשלח צו מלכותי נוסף ובו כתוב שהיהודים רשאים להילחם ולהרוג את כל מי שמנסה לחסלם.

פרק תשיעי- קביעתם של ימי פורים

מאז ועד היום התאריך י"ג באדר נקבע ליום בו היה מיועד העם היהודי להישמד ולזכר הניצחון הגדול על האויבים היהודים חוגגים במשתה ובסיפור המגילה בימים י"ד וט"ו באדר. מרדכי היהודי קבע את מנהגי פורים: משתה, משלוחי מנות, ומתנות לאביונים.

פרק עשירי- סוף

מרדכי עולה לשלטון ופרס פורחת ומשגשגת ודברים והדברים מונצחים בספר דברי הימים של המלך.

מטיבי לכת:

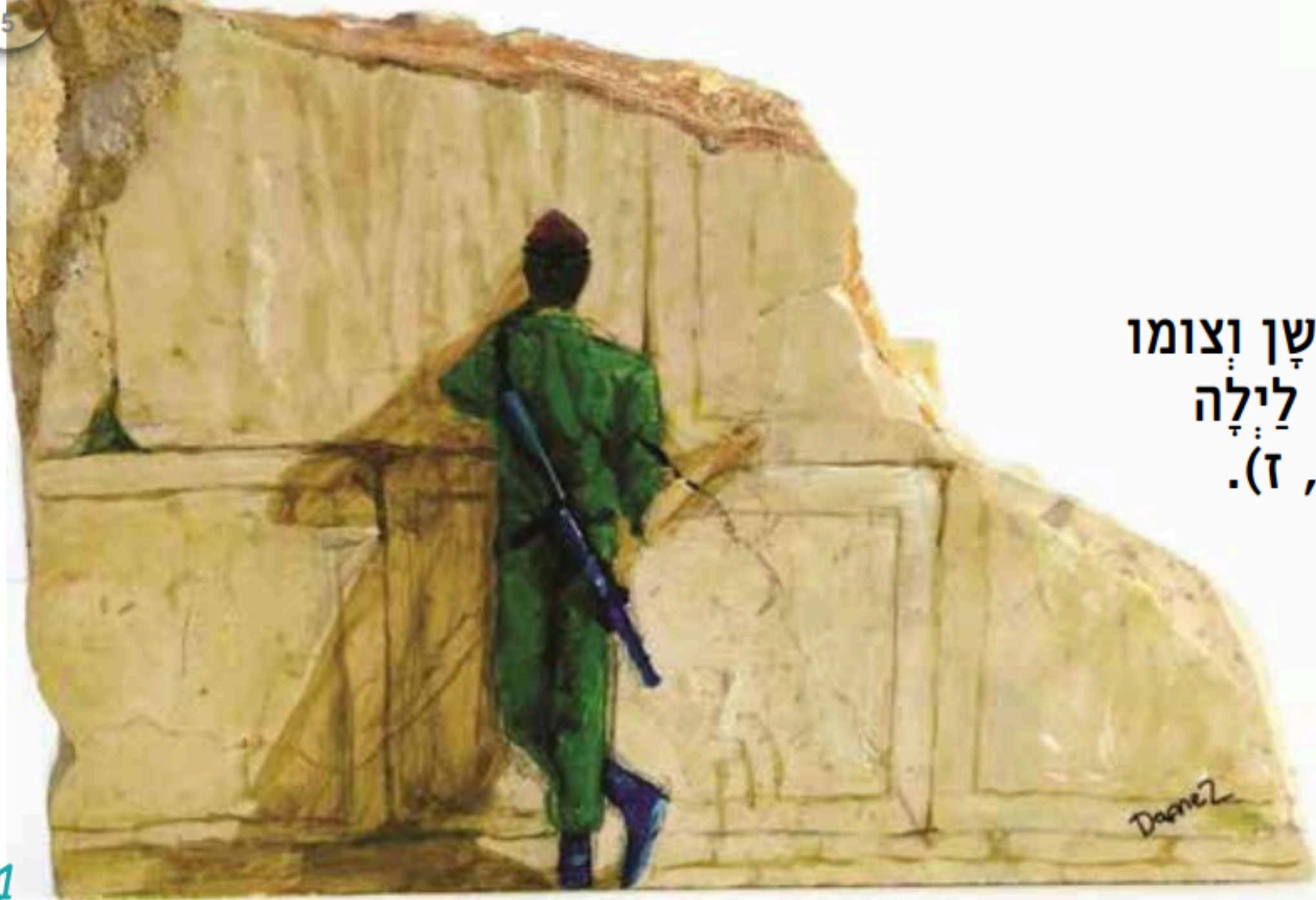
באגרות ששלחו מרדכי ואסתר הצטוו היהודים: 'ושלם לבוז' - לבזוז את ממון אויביהם. למרות זאת, במהלך המלחמה מדגישה המגילה כי 'בביזה לא שלחו את ידם'. כפי שנהגו ישראל בכל מלחמות עמלק - אין נוטלים מן השלל. מדוע - אם כן - מרדכי ואסתר כתבו הוראה זו באיגרת?

מכירים את הסיפור טוב? הנה כמה שאלות...

👑 הגזירה הראשונה נכתבה ונחתמה בטבעת המלך. כתב שנחתם בטבעת המלך אין להשיב - אי אפשר לבטל אגרת כזו. אז... מה קרה בסוף? כיצד התבטלה הגזירה?

👑 מדוע מרדכי יצא בלבוש מלכות כאשר עדיין היתה גזירה להשמיד, להרוג ולאבד את כל היהודים?

👑 למה אסתר בכתה והתחננה - אחרי שהמן כבר היה תלוי על העץ?

מתכוננים...

לֶךְ כְּנוֹס אֶת כָּל הַיְהוּדִים הַנִּמְצָאִים בְּשׁוֹשָׁן וְצוּמו
עָלַי וְאֵל תֹּאכְלוּ וְאֵל תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לַיְלָה
וַיּוֹם גַּם אֲנִי וְנִעַרְתִּי אָצוּם כֵּן (אסתר, ד, ז).

תובנה מנהיגותית

לפני היציאה למערכה היה צורך בכינוס של 'כל' היהודים.
באחדות.

מדוע אחדות חשובה כל כך לניצחון?

באלו מקומות נוספים פגשתם את חשיבותה של האחדות?

מחשבה של מנהיג

מאז שיעקב אבינו התכונן למפגש עם עשיו אחיו ידעו המנהיגים היהודיים להקדים תפילה ובקשה לפני יציאתם למלחמה

תכנית מספר 1 המשתה

וְתַעַן אֶסְתֵּר הַמֶּלֶכָה וַתֹּאמֶר אִם מָצָאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ הַמֶּלֶךְ
וְאִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב תִּנָּתֵן לִי נַפְשִׁי בְּשִׂאלָתִי וְעַמִּי בְּבִקְשָׁתִי.
כִּי נִמְכַרְנוּ אֲנִי וְעַמִּי לְהִשְׁמִיד לְהַרְוֹג וּלְאַבֵּד וְאֵלֹה לַעֲבָדִים
וְלִשְׁפָחוֹת נִמְכַרְנוּ הַחַרְשָׁתִי כִּי אֵין הַצָּר שׁוֹה בְּנֹזֶק הַמֶּלֶךְ
(אסתר, ז, ג-ד)

תפילה בתוך ההסתר

כחלק מ'הסתר הפנים' המאפיין את המגילה במגילת אסתר לא מופיע שמו של אלוקים במפורש. עם זאת, שם ה' מרומז מספר פעמים.

לדוגמה, כאשר אסתר מזמינה את אחשוורוש למשתה, ראשי התיבות של דבריה הם שמו של הבורא ומרמזים על תפילתה בעת הזאת:

יְבוֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמוֹן הַיּוֹם

מה התכנית

מה לדעתכם ביקשה אסתר להשיג בפנייתה למלך?

המשתה - נכשל

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אַחְשָׁרוּשׁ וַיֹּאמֶר לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה
 מִי הוּא זֶה וְאֵי זֶה הוּא אֲשֶׁר מְלָאוּ לְבוֹ לַעֲשׂוֹת
 כֵּן. וַתֹּאמֶר אַסְתֵּר אִישׁ צָר וְאוֹיֵב הָמֵן הָרַע
 הַזֶּה...

וַיֹּאמֶר חֲרַבּוֹנָה אֶחָד מִן הַסֵּרִיסִים לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ
 גַּם הִנֵּה הָעֵץ אֲשֶׁר עָשָׂה הָמֵן לְמַרְדְּכִי אֲשֶׁר
 דָּבַר טוֹב עַל הַמֶּלֶךְ עֵמֵד בְּבַיִת הָמֵן גְּבֵה
 חֲמֻשִׁים אֲמָה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ תִּלְהוּ עֲלָיו.
 וַיִּתְּלוּ אֶת הָמֵן עַל הָעֵץ אֲשֶׁר הֵכִין לְמַרְדְּכִי
 וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכְנָה.

מה הייתם עושים?

בעוד אסתר ביקשה על העם היהודי כולו, אחשוורוש מתייחס רק להמן האיש. מבחינתו, ברגע שהמן תלוי על העץ, הסיפור נגמר. חמת המלך שככה. אסתר עומדת מול המלך לאחר שהתכנית אותה בנתה כדי עמל - כשלה. המן אמנם נתלה על העץ, אך הגזירה עדיין מרחפת על ראשם של היהודים.

מה עושים?

תכנית מספר 2

תחינה להשיב את הספרים

וְתוֹסֵף אֶסְתֵּר וַתְּדַבֵּר לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ וַתִּפֹּל לְפָנָיו רַגְלָיו וַתִּבְרַךְ וַתִּתְחַנֵּן לוֹ לְהַעֲבִיר אֶת רַעַת הַמֶּן הָאֲגָגִי וְאֵת מַחְשַׁבְתּוֹ אֲשֶׁר חָשַׁב עַל הַיְהוּדִים. וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֵּר אֶת שַׁרְבֵט הַזֶּהָב וַתִּקַּם אֶסְתֵּר וַתַּעֲמֵד לְפָנָיו הַמֶּלֶךְ. וַתֹּאמֶר אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם מִצָּאתִי חַן לְפָנָיו וְכִשֶׁר הִדְבַּר לְפָנָיו הַמֶּלֶךְ וְטוֹבָה אֲנִי בְעֵינָיו יִכְתֹּב לְהָשִׁיב אֶת הַסְּפָרִים מַחְשַׁבַת הַמֶּן בֶּן הַמְּדַתָּא הָאֲגָגִי אֲשֶׁר כָּתַב לְאַבְדֹת אֶת הַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ. כִּי אֵיכָכָה אוֹכֵל וְרָאִיתִי בְרָעָה אֲשֶׁר יִמְצָא אֶת עַמִּי וְאֵיכָכָה אוֹכֵל וְרָאִיתִי בְּאֶבְדֹן מוֹלְדָתִי? (ח, ג-1)

תובנה מנהיגותית:

כיצד נהגה אסתר כאשר תכניתה המקורית לא הצליחה? מה נוכל ללמוד מכך למקרים בהם אנו נכשלים?

מה התכנית

מה לדעתכם ביקשה אסתר להשיג בפנייתה למלך?

תפילה בתוך ההסתר

כאמור, במגילת אסתר לא מופיע שמו של אלוקים במפורש. עם זאת, שם ה' מרומז מספר פעמים. פרשנים רבים עמדו על כך כי כאשר מוזכרת המילה 'המלך' לבדה הכוונה היא גם לאלוקים. כאשר אסתר נופלת ומתחננת בפני המלך אחשוורוש, בליבה היא נושאת תפילה ומבקשת ממי שאמר והיה העולם שיסייע לה להצליח במשימתה.

להשיב את הספרים - נכשל

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אַחְשׁוּרֶשׁ לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּלְמַרְדָּכַי הַיְהוּדִי הִנֵּה בַּיִת הַמֶּן נָתַתִּי לְאַסְתֵּר וְאֶתוֹ תָּלוּ עַל הָעֵץ
עַל אֲשֶׁר שָׁלַח יָדוֹ בַּיְהוּדִים: **וְאַתֶּם כָּתְבוּ עַל הַיְהוּדִים כְּטוֹב בְּעֵינֵיכֶם בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ וְחָתְמוּ בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ כִּי
כָּתַב אֲשֶׁר נִכְתָּב בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ וְנִחַתוּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ אִין לְהָשִׁיב.**

מה הייתם עושים?

אין לי מה לעשות. אומר אחשוורוש. טכנית, לא ניתן להשיב
כתב שנכתב ונחתם בטבעת המלך.

האגרות שנשלחו - קיימות. אי אפשר לבטל אותן.

אם תרצו, אומר המלך, תוכלו לכתוב אגרות נוספות. כתבו בהם
מה שתרצו אך זכרו: מה שנשלח כבר נשלח. מה שכתוב שם קיים.

מוזמנים לנסות לחשוב על ניסוח שלא יבטל את האגרות
הראשונות אך יחד עם זאת יציל את היהודים.

תובנה מנהיגותית:

כיצד נהגה אסתר כאשר תכניתה
המקורית לא הצליחה?
מה נוכל ללמוד מכך
למקרים בהם אנו
נכשלים?

תכנית מספר 3 להיקהל ולעמוד על נפשם

וַיִּכְתֹּב בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אֶחָשׁוּרֶשׁ
וַיַּחֲתֵם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח
סָפְרִים בְּיַד הָרָצִים בְּסוּסִים
רֹכְבֵי הָרֶכֶשׁ הָאֲחַשְׁתָּרְנִים בְּנֵי
הָרַמְכִים. אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ לַיהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל עִיר
וְעִיר לְהַקְהֵל וְלַעֲמֹד עַל נַפְשָׁם **לְהַשְׁמִיד וְלַהֲרֹג וְלֹאבֹד**
אֶת כָּל חַיִּל עַם וּמְדִינָה הַצָּרִים אֹתָם טָף וְנָשִׁים וְשָׁלָלָם
לְבוֹז.

מה הייתם עושים?

גם אחרי האגרות החדשות היהודים נמצאים בבעיה.
מותר להם להחזיר ולהשמיד את אויביהם, אך לאויבים
עדיין מותר להשמיד אותם. כיצד משנים את המאזן
לטובת היהודים?

מה התכנית

כיצד הניסוח של האגרות
החדשות מתמודד עם האתגר
של האגרות הראשונות?

תובנה מנהיגותית:

למרות שעובדתית הגזירה
עדיין שרירה וקיימת, מרדכי -
ובעקבותיו היהודים - נוהגים
מנהג מנצחים.
מה נוכל ללמוד מכך?

אחרי הפעולות נמשכים הלבבות

וּמְרַדְכֵי יֵצֵא מִלְפָּנַי הַמֶּלֶךְ בְּלְבוּשׁ מַלְכוּת
תִּכְלֵת וְחֹר וְעֵטָרֶת זָהָב גְּדוּלָה וְתִכְרִיךְ בֹּאץ
וְאַרְגָּמָן וְהָעִיר שׁוֹשֵׁן צָהֳלָה וְשִׁמְחָה. לַיהוּדִים
הִיְתָה אוֹרָה וְשִׁמְחָה וְשִׁשֶׁן וִיקָר. וּבְכָל מְדִינָה
וּמְדִינָה וּבְכָל עִיר וְעִיר מְקוֹם אֲשֶׁר דִּבֶּר הַמֶּלֶךְ
וְדָתוֹ מֵגִיעַ שִׁמְחָה וְשִׁשֶׁן לַיהוּדִים מִשָּׁתָה וַיּוֹם
טוֹב וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתִּיֵּהָדִים כִּי נָפַל **פַּחַד**
הַיְהוּדִים עֲלֵיהֶם.

איש לא עמד בפניהם

נִקְהָלוּ הַיְהוּדִים בְּעָרֵיהֶם בְּכָל מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ אַחַשְׁוֵרוּשׁ לְשַׁלַּח יָד
 בַּמִּבְקָשִׁי רָעָתָם וְאִישׁ לֹא עָמַד לִפְנֵיהֶם כִּי **נִפְל פַּחַדָּם עַל כָּל**
הָעַמִּים. וְכָל שָׂרֵי הַמְּדִינֹת וְהָאֲחַשְׁוֵרְפָּנִים וְהַפִּיחֹת וְעֵשִׂי הַמֶּלְאָכָה
 אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ מִנְּשָׂאִים אֶת הַיְהוּדִים כִּי נִפְל **פַּחַד**
מֶרְדֵּכִי עֲלֵיהֶם. כִּי גָדוֹל מֶרְדֵּכִי בְּבֵית הַמֶּלֶךְ
 וְשָׁמְעוּ הוֹלֵךְ בְּכָל הַמְּדִינֹת כִּי הָאִישׁ
 מֶרְדֵּכִי הוֹלֵךְ וְגָדוֹל

(ט, ב-ד).

תרגיל של מנהיגים

לכל אחד ואחת מאיתנו יש
 כישורים ייחודיים ותכונות
 מיוחדות. כיצד נוכל להאמין
 בעצמנו ולמקסם את הפוטנציאל
 שלנו?

מטיבי לכת:

במהלך המלחמה מדגישה המגילה כי 'בביזה לא שלחו את ידם'. כפי שנהגו ישראל בכל מלחמות עמלק - אין נוטלים מן השלל.

מדוע - אם כן - מרדכי ואסתר כתבו באיגרת השניה 'ושללם לבוז'?

שימו לב שבאגרות הראשונות נכתב גם כן 'ושללם לבוז'. מה היה קורה לו באגרות השניות היו ניתנות מגבלות על היהודים, בשונה מחופש הפעולה שהיה לגויים?

חוזרים להתחלה

הגזירה הראשונה נכתבה ונחתמה בטבעת המלך. כתב שנחתם בטבעת המלך אין להשיב - אי אפשר לבטל אגרת כזו. אז... מה קרה בסוף? כיצד התבטלה הגזירה?

מדוע מרדכי יצא בלבוש

מלכות כאשר עדיין היתה גזירה להשמיד, להרוג ולאבד את כל היהודים?

למה אסתר בכתה והתחננה

- אחרי שהמן כבר היה תלוי על העץ?

צידה לדרך

כיצד מצוות 'משלוח מנות' ו'מתנות לאביונים' מעבירות את המסר של פורים?

תודה רבה